

Ingen forskning utanför tullarna

Svenska museer får endast småsmulor av forskningsanslagen. Och **AV DE MEDEL SOM DELAS UT HAMNAR 95 PROCENT I STOCKHOLM**. Det är en nationell angelägenhet att museiforskning bedrivs även utanför tullarna, skriver Jeff Werner, forskningsledare vid Göteborg konstmuseum.

Det är populärt att gå på museum. Svenska museer räknade in upp mot tio miljoner besökare förra året. Vad som sägs och görs och visas på museerna är alltså av stor betydelse. De påverkar mångas syn på världen och tillvaron, på genus och makt, klass och etnicitet. Därför är det av yttersta vikt att vi som formar museernas verksamhet är väl insatta i vad som händer inom forskningen, så att inte föråldrade och felaktiga föreställningar förmedlas. I bästa fall är vi själva med och flyttar forskningsfronten framåt.

Men i en kultur där räknenissarna tagit över styr politikerna museernas verksamhet uteslutande utifrån hur många besökare som räknas in. Vad som visas, hur det förmedlas och vad det berättar är av underordnad betydelse.

SVENSKA MUSEER får endast småsmulor av forskningsanslagen. Och vad värre är: alla småsmulorna hamnar i Stockholm. De största bidragsgivarna till museiforskningen

är Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens jubileumsfond (RJ) och Kungl. Vitterhetsakademien. Under 2000-talet har VR delat ut drygt 97 miljoner kronor till forskning vid museer. Av dessa har cirka 1 procent gått till museer utanför Stockholm. Den näst största bidragsgivaren, RJ, har fördelat cirka 33 miljoner. 17 procent har tillfallit museer utanför Stockholm. Vid en närmare granskning visar det sig dock att större delen av dessa 17 procent gått till ett enda museum, nämligen Silvermuseet i Arjeplog (5 miljoner kronor 2003). Därutöver har den Nordiska forskarskolan vid Nordiska museet fått 26 miljoner.

DEN TREDJE STÖRSTA bidragsgivaren till forskning vid svenska museer är Kungl. Vitterhetsakademien. Den har inte sammanställt någon statistik, men proportionerna torde likna RJ:s. Vitterhetsakademiens största satsning under perioden är den Nordiska forskarskolan. Slutligen har Statens kulturråd fördelat

cirka 28 miljoner till ansvarsmuseerna i Stockholm, samt en mindre summa till regionala museer. Uppskattningsvis har alltså omkring 95 procent av de kanske 200 miljoner som fördelats av de stora forskningsfinansiärerna i Stockholm stannat inom tullarna.

MUSEER UTAN FORSKNING tenderar att göra grundare utställningar. De förlorar kompetens och deras samlingar blir osynliga för forskarsamhället, något den humanistiska forskningen som helhet förlorar på. Ta mitt eget område, konsten, som exempel. Inte ett enda konstmuseum utanför Stockholm har fått några forskningsmedel av ovan nämnda finansiärer under 2000-talet. Trots att det finns tiotals betydelsefulla museisamlingar av konst runtom i landet. Dessa ser högst olikartade ut, beroende på bland annat regionala skillnader i konstlivet. Norrköpings konstmuseum har en excellent samling 1900-talsavantgarde utan motsvarighet i Stockholm. På Malmö Museum hittar man, föga förvånande, den främsta samlingen av skånsk konst men också landets främsta av svensk samtidskonst.

Göteborgs konstmuseum har landets mest heltäckande samling västkustkonst,

Bild: HASSE HOLMBERG

VINNARE. Nationalmuseum Stockholm har framgångsrikt lyckats rekrytera forskningsmedel. Detta till följd av målmedveten politik, som haft stöd hos forskningsfinansiärerna. Eftersom inga liknande satsningar gjorts utanför Stockholm blir allt eventuellt tal om bristande kvalitet hos ansökningar från regionerna ett cirkelargument, skriver Jeff Werner.

samt den främsta av nordiskt sekelskifte. Konsekvenserna av att det enbart är Stockholmsmuseernas samlingar som utforskas blir följaktligen att viktiga delar av landets konsthistoria varken blir granskad, diskuterad eller belyst.

ETT MÖJLIGT FÖRSVAR för den stora obalansen skulle kunna vara att forskningsfinansiä-

erna fördelar medel efter kvalitet på forskningsansökningarna och att inga tillräckligt kvalificerade projektansökningar kommit in från museer utanför tullarna. Men skälet till att bland andra Nationalmuseum och Nordiska Museet varit framgångsrika i att rekrytera forskningsmedel är ett decennium av målmedveten politik att bygga upp forskningsmiljöer där. En politik som haft stöd

hos forskningsfinansiärerna. Eftersom inga liknande satsningar gjorts utanför Stockholm blir allt eventuellt tal om bristande kvalitet hos ansökningar från regionerna ett cirkelargument.

Forskning inom kultur och humaniora är framförallt en statlig angelägenhet, även om kommuner, landsting och privata donatorer också borde ta sitt ansvar. Frånvaron

av forskning vid det stora flertalet museer i Sverige är därför huvudsakligen regeringens och forskningsfinansiärernas ansvar. Att förändra situationen är inte särskilt svårt eller kostsamt. Det behövs bara politisk vilja. Det är en nationell angelägenhet att museiforskning bedrivs även utanför tullarna.

JEFF WERNER

forskningsledare vid Göteborgs konstmuseum